

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY Volume 12 No. 2 July – December 2018

การส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรด
บ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Promotion of Management Potential of Community Enterprise of Processed
Pineapple in Ban Huay Luang Phatthana According to Philosophy of Sufficiency
Economy

สมชาย เพชรเก่า^{1*}

กัญญา กำศิริพิมาน² , กาญจนา เกียรติมนิรัตน์³

Somchai Phetkao^{1*}

Kanya Kumsiripiman² , Kanjana Keatmaneerat³

ภาควิชาอาชีวศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Department of Vocational Education and Wellness Promotion, Faculty of Education, Chiang Mai University

*Corresponding author e-mail: pooh.golf12@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มศึกษาที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้ปลูกสับปะรด กลุ่มการทำสับปะรดกวน กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานและองค์กรในพื้นที่ที่ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบบสังเกตชนิดมีโครงสร้าง และแบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยทั้ง 3 กลุ่ม ได้มี

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนิรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

การนำเอาไปใช้ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การมีเงื่อนไขความรู้ และการมีเงื่อนไขคุณธรรม มาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้าน การจัดการทั้ง 4 ด้าน คือ การผลิตและเทคโนโลยี การตลาด การเงิน การบริหารงานบุคคล 2) แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรด ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 2.1) ด้านการผลิตและเทคโนโลยีควรมีการประสานงานกันระหว่างกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้ในการผลิต และการใช้เทคโนโลยีในการผลิตรวมถึงเพื่อให้สามารถช่วยเหลือส่งเสริมการผลิตและวางแผนวัตถุดิบในการผลิตด้วย 2.2) ด้านการตลาดควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และควรให้สมาชิกศึกษาเรื่องของการส่งเสริมการตลาด 2.3) ด้านการเงินต้องเน้นการใช้วัตถุดิบและเงินทุนเท่าที่มีในท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น ให้ความสำคัญกับต้นทุนการผลิตมากขึ้น และมีการวางแผนการเงินก่อนการเริ่มต้นผลิตอยู่เสมอ 2.4) ด้านการบริหารงานบุคคล จะต้องเน้นในเรื่องการสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การส่งเสริมศักยภาพ การจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แปรรูปสับปะรด เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract:

This research aims to study the potential manipulation and contribution methods of the community enterprise of processed pineapple in Ban Huay Luang Phatthana According to the philosophy of sufficiency economy. The qualitative were reported three groups including planting and preserving of pineapple and bio fertilizer process. All of data was collected by group participants who consisted of president, vice president, secretary and treasurer of community also official staffs in the area. The tools of this research used interview, observation and recording for meeting group, the descriptive data and contents were analyzed. The results were founded that 1) the management potential of community enterprise of processed pineapple in Ban Huay Luang Phatthana according to philosophy of sufficiency economy was obtained three rings and two conditions. Three groups of study were possessed the moderation, rationality, good immunity and knowledge and morality that could be developed four part which include production and technology, marketing, finance and human administration. 2) The contribution supports management potential of community enterprise of processed pineapple according to sufficiency economy concept was found that 2.1) the production and technology should be coordinated within the groups for exchanging their knowledge and further applying in the process to support the production and planning. 2.2) the marketing should be expand market share and educated to the member. 2.3) the finance should be emphasize and applied their material and local funding and pay attention to make the financial plan before production. 2.4) the human administration supposed to be emphasize and aware in working networks.

Keyword: Promotion, Management, Community Enterprise, Pineapple Processing, Sufficiency Economy

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

บทนำ

การพัฒนาในระยะเวลาที่ผ่านมาของประเทศไทย มุ่งเน้นเฉพาะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหลัก มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อคนและสภาพแวดล้อม ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยก็เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ควบคู่กับการพัฒนาสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวคนไปพร้อมๆ กัน ได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาความไม่พร้อมทั้งด้านคุณภาพคน และความไม่พร้อมของระบบการบริหารจัดการของประเทศตามอย่างอารยประเทศ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้รองรับและเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ และสภาพแวดล้อมของสังคมสมัยใหม่ที่เชื่อมโยงสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ประกอบกับปัญหาการก่อหนี้ต่างประเทศระยะสั้นจำนวนมาก และการลงทุนที่ไม่ก่อเกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่าของภาคธุรกิจเอกชน รวมทั้งการเก็งกำไรในภาคอสังหาริมทรัพย์และตลาดหุ้นเพื่อมุ่งสร้างผลกำไรโดยมิได้คำนึงถึงผลลัพธ์ต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ขณะที่นโยบายเศรษฐกิจมหภาคมุ่งกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยนโยบายการคลัง และใช้นโยบายการเปิดเสรีทางการเงินโดยขาดการกำกับและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นปัจจัยตัวเร่งที่ก่อให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยและสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก (กัญญามน อินหว่าง และคณะ, 2554)

ปัจจุบันกลุ่มนักคิดและนักปฏิบัติจากหลายหน่วยงานและหลายสาขาอาชีพ ทั้งในระดับรากหญ้าและส่วนกลาง ได้หันมาให้ความสนใจศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการพัฒนาทั้งในเชิงกรอบแนวคิดทางทฤษฎี รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปประยุกต์ใช้ในธุรกิจชุมชน เพื่อสร้างฐานรากของประเทศก็จะสามารถอยู่รอดได้ โดยเมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่างๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกัน สร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและความสามารถของตนซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวมเกิดความพอเพียงอย่างแท้จริง

การประกอบธุรกิจชุมชน เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ภายในชุมชนเป็นทางเลือกหนึ่งของการพึ่งพาตนเองของชุมชน อาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ภายใต้การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาแปรสภาพให้เกิดมูลค่า และมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของชุมชนและการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน โดยการประกอบธุรกิจชุมชนเป็นการให้โอกาสคนในชุมชนได้มีอาชีพ มีการจ้างงาน มีรายได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาคนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการดำเนินงานช่วยลดปัญหาทางสังคมเพื่อการสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและต้องอาศัยการสนับสนุนจากองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยธุรกิจชุมชนเป็นการประกอบการโดยกลุ่มหรือองค์กรธุรกิจชุมชนร่วมเป็นเจ้าของร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นปัจจัยการผลิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของคน ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนได้พยายามให้ชุมชนทำธุรกิจทางด้านกลุ่มอาชีพแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่มีในท้องถิ่น (อภิสร่า ชุ่มจิตร์, 2557)

จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน มีศักยภาพในการผลิตผลทางการเกษตร อาทิ เช่น ข้าว สับปะรด มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา เป็นต้น แต่การส่งเสริมผลิตผลด้านการเกษตรดังกล่าว ก่อให้เกิดการผลิตมากมายอาจส่งผลให้เกิดปัญหาผลผลิตราคาตก เช่นเดียวกับตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมปลูกสับปะรดกันเกือบทั้งตำบล ซึ่งชาวบ้านจะขายสับปะรดสดให้กับพ่อค้าหรือโรงงาน จึงทำให้ผู้ใหญ่ใจชา สุวรรณหงษ์ ซึ่งเป็นประธานกลุ่มเกิดแนวคิดที่นำสับปะรดที่มีจำนวนมากในตำบลบ้านเสด็จ มาแปรรูปเป็นอาหารหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เป็นสินค้าของหมู่บ้าน โดยได้รวมกลุ่มกันชื่อ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ประกอบด้วยกลุ่มผู้ปลูกสับปะรด

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

กลุ่มการทำสับประรดกวน และกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งมีเพียงแต่กลุ่มแปรรูปสับประรดกวนเท่านั้น ที่มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและได้รับการจดทะเบียนถูกต้อง แต่กลุ่มผู้ปลูกสับประรด และกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งมีเพียงแต่กลุ่มการทำสับประรดกวนเท่านั้น ที่มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและได้รับการจดทะเบียนถูกต้อง แต่กลุ่มผู้ปลูกสับประรด และกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพยังไม่มีจดทะเบียนเพื่อขอรับการสนับสนุนจากรัฐอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามแม้จะมีการรวมกลุ่มและจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่การดำเนินงานของกลุ่มยังเป็นการยื่นขอจดทะเบียนกันแต่ในนาม เพื่อขอรับการสนับสนุนจากรัฐเท่านั้นแต่การดำเนินงานยังเป็นลักษณะแบ่งแยกกันทำ และเริ่มแยกตัวกันดำเนินการเอง แต่ละคนต่างทำ แข่งกันผลิต แข่งกันหาตลาด ไม่รวมมือกันเหมือนแต่ก่อน ขาดความสามัคคีในการทำธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพึ่งพาตนเอง ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่องจึงเป็นปัญหาที่สะสมและไม่ได้รับการแก้ไข จึงส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถริเริ่มจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนและแก้ไขปัญหาให้ตนเองผ่านการเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานภายนอกเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินธุรกิจของชุมชนให้เกิดกิจกรรมดำเนินต่อไป จึงเป็นแบบอย่างการพึ่งพาตนเอง และมีความพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหา และมุ่งค้นหาแนวทางพัฒนา ศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 4 คน จะต้องเป็นประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และเหรัญญิกกลุ่ม

ขอบเขตด้านสถานที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาศักยภาพด้านการจัดการและแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 18 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์ และศิลปะในการวางแผน สั่งการ การนำ และการควบคุมให้บุคคลในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำงานให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสร้างให้บุคคลกลุ่มอีกด้วย (ชวโรจน์ ศรีทน, 2557 : 14)

แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ มี 2 แนวความคิดที่สำคัญ คือ แนวความคิดการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ และแนวความคิดการบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์ของเฟรดเดอริก (Frederick, 1978) ซึ่งเป็นผู้นำและบิดาแห่งการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ ได้ทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติทางการผลิตในระดับโรงงานขึ้นเป็นครั้งแรก โดยใช้หลักการต่างๆ ในการปฏิบัติงาน Taylor เชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะกำหนดปริมาณงานที่แต่ละคนทำได้ในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่เป็นการบีบบังคับต่อตัวผู้ทำงานนั้น และการศึกษาเกี่ยวกับเวลาดังกล่าวจะเป็นไปได้โดยถูกต้องและมีหลักเกณฑ์มากที่สุด ซึ่งจะป้องกันข้อโต้แย้งต่างๆ ได้

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการหรือกิจการของคนในชุมชนที่ดำเนินการเชิงการค้า เพื่อสร้างประโยชน์เชิงพาณิชย์และทางสังคมให้กับชุมชน อันเป็นความพยายามในการพัฒนาชุมชนลักษณะหนึ่ง ที่เน้นให้เกิดความยั่งยืนของการดำรงชีพบนฐานของทรัพยากรในชุมชน ด้วยการรักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อม และสร้างระบบสวัสดิการให้เกิดขึ้นภายในชุมชน (Peredo and Chrisman, 2006)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้คำนิยามของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเรียกในภาษาอังกฤษว่า “Small and Micro Community Enterprise - SMCE” ว่า หมายถึงการประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว ที่มีการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนในการดำเนินการ สามารถสร้างประโยชน์ให้สมาชิกชุมชนเป็นเจ้าของกิจการนั้น ในลักษณะของการพึ่งพาตนเองและสร้างความเพียงพอในการดำรงชีพแก่ครอบครัวและชุมชน โดยทุนที่กล่าวถึงนี้ครอบคลุมไปถึงทุนทรัพยากรและผลผลิต ทุนความรู้และภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ที่มีอยู่ในชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548)

วิสาหกิจชุมชนหมายถึง การประกอบกิจการโดยคนในชุมชนซึ่งดำเนินการในรูปกลุ่ม ด้วยการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นหรือความรู้เดิมมาผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไปทำการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ อันจะช่วยส่งเสริมให้พึ่งตนเองได้สูงขึ้น ในขณะที่ (ศรีปริญา ฐประจ่าง, 2546 : 37) ได้อธิบายเป้าหมายของการทำวิสาหกิจชุมชนเพิ่มเติมว่า เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้มุ่งทำธุรกิจเป็นสำคัญ แต่ให้หันหน้ากับการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน ด้วยการพยายามฉีกกำลังหล่อหลอมความคิดให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แล้วนำมาสร้างสรรค์ประกอบกิจการ จากพื้นฐานภูมิปัญญาเดิมนำมาผสมผสานกับ

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561 (126 - 138)

องค์ความรู้ใหม่และเทคโนโลยีที่เหมาะสม อีกทั้งมีการบริหารจัดการทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดผลผลิตที่มี
อรรถประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งหวังให้สามารถสร้างอาชีพที่ยั่งยืนและรายได้ที่มั่นคงแก่สมาชิกชุมชน

การส่งเสริมพัฒนาในชุมชนที่ผ่านมา มักสอนให้ชาวบ้านผลิตหรือแปรรูปโดยมีเป้าหมายเพื่อ “เพิ่มรายได้”
โดยไม่คิดถึง “การพึ่งตนเอง” หรือ “ความพอเพียง” แต่แนวคิดของวิสาหกิจชุมชนเน้นที่การช่วยตนเอง ดังนั้นในความ
เป็นวิสาหกิจชุมชนจึงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอย่างน้อย 7 ประการ ดังนี้ (พินิตา ไพรนารี, 2554 : 16 - 17)

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก
- 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
- 4) เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
- 5) มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ
- 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
- 7) มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีของกลุ่มให้บรรลุ
วัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพโดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มในการแสดง
ความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนในการทำธุรกิจ และการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบมีแบบแผนเป็น
รูปธรรม

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับ
ตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ
ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะ
ผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไป
ตามลำดับต่อไปได้ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดและปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด
นานกว่า 30 ปี โดยพระราชทานเป็นครั้งแรกในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็น
ครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโดยเน้นถึงแนวทางการพัฒนา
ประเทศที่จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น โดยสร้างพื้นฐานความพอดี พอกินพอใช้ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน และใช้
วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อความจำเป็นพื้นฐานมีมั่นคงแล้ว จึงค่อยเสริมความเจริญ
และฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นตามลำดับ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้สังคมไทยรอด
พ้นจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อช่วยให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้
กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคม (สุรเชษฐ์ ชีระมณี, 2558)

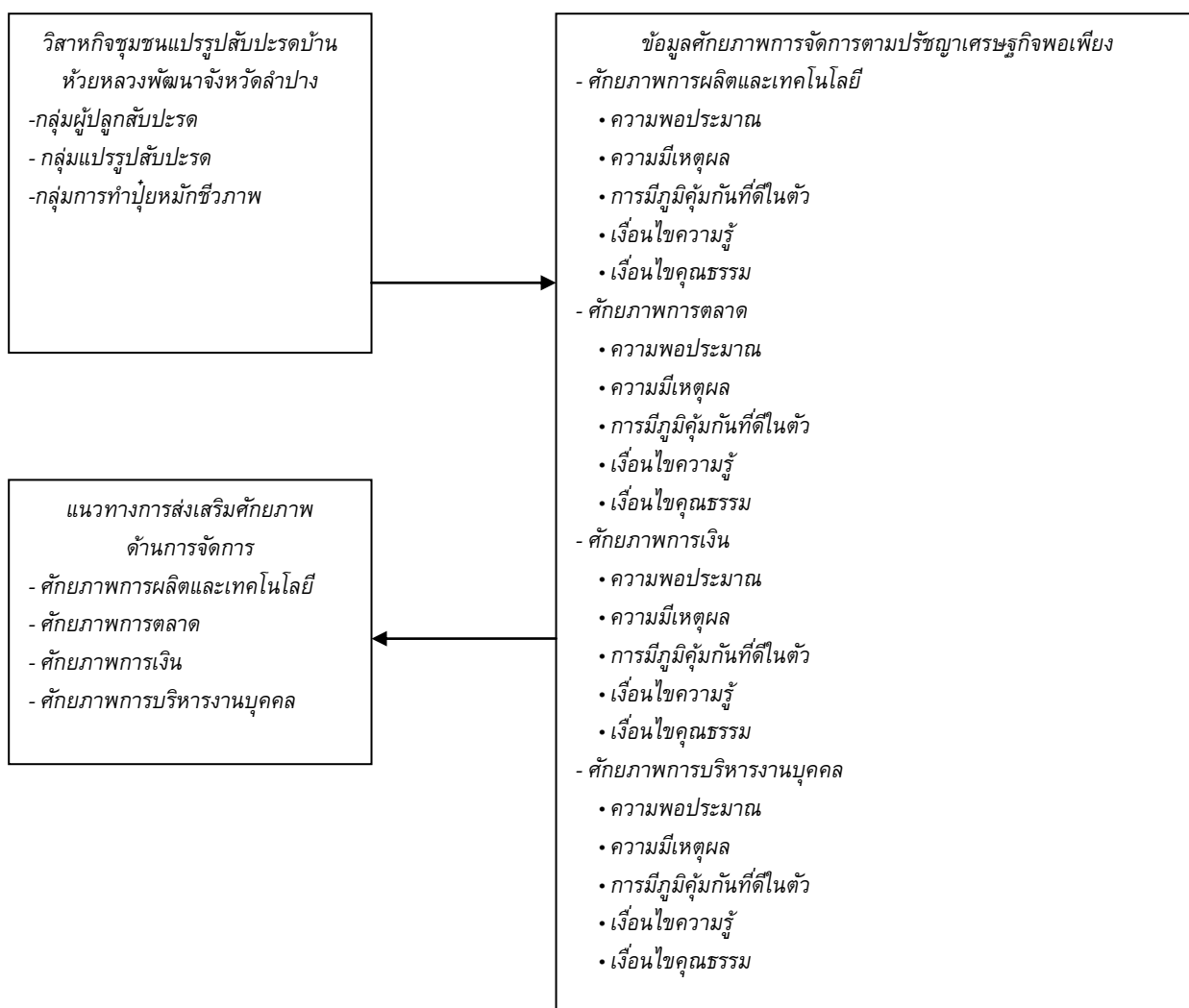
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่
ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการ
พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง
ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและ
ภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาในการวางแผน
และการดำเนินทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ
นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา คำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนีรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

ด้วยความอดทน พากเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (อภิญา ตันทวีวงศ์, 2549)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวความคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่จะเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้มีประเด็นในการศึกษาดังนี้

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย
2. กำหนดเนื้อหาของข้อมูลที่ต้องการ โดยศึกษาจากวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบคำถาม
3. สร้างข้อคำถาม โดยศึกษาข้อมูลการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เอกสารงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับงานวิจัยที่ทำ เพื่อให้ได้ข้อสังเกตที่สัมพันธ์กับลักษณะของเครื่องมือและครอบคลุมเนื้อหาโดยมีการประเมินแบบสอบถามคือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบบสังเกตชนิดมีโครงสร้าง และแบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย
4. ดำเนินการสำรวจข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย กับประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และเหรัญญิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
5. วิเคราะห์ข้อมูลผลที่ได้จากการสำรวจ ด้วยข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งกระทำไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยการจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและทำการทบทวนข้อมูลที่ได้ ถ้าข้อมูลด้านใดไม่ครบถ้วนผู้วิจัยจะวางแผนการเก็บรวบรวมเพิ่มเติม หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงโดยใช้สถานการณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดในบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการสัมภาษณ์และการบอกเล่าของบุคคลต่างๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1) ศักยภาพด้านการผลิตและเทคโนโลยี

1.1) กลุ่มผู้ปลูกสับปะรด ศักยภาพด้านการผลิตและเทคโนโลยีของกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การผลิตสินค้าในปริมาณที่พอดี มีการปลูกพืชหลายชนิด และเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วย องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การปรับเปลี่ยนแผนการผลิตตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ คือ การนำเอาความรู้ที่มีมาใช้ในการผลิต องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม คือ การกำจัดของเหลืออย่างถูกวิธีและใช้ประโยชน์จากของเหลือในกระบวนการผลิตได้อย่างดี

1.2) กลุ่มการทำสับปะรดกวน ศักยภาพด้านการผลิตและเทคโนโลยีของกลุ่มการทำสับปะรดกวนในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การผลิตสินค้าเท่าที่มีวัตถุดิบเหลือจากการขาย องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ การนำเอาความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม คือ การผลิตด้วยความสะอาดและปลอดภัย จนทำให้ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา ทั้งนี้ในส่วนขององค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวและองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ของกลุ่มการทำสับปะรดกวน อาจไม่มีการนำมาใช้เท่าที่ควร

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

1.3) กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ศักยภาพด้านการผลิตและเทคโนโลยีของกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การเน้นใช้วัตถุดิบจากสิ่งที่มีอยู่ในบ้านของตนเองมาใช้ในการผลิต องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ การวางแผนเตรียมการผลิตอยู่เสมอ องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การปรับเปลี่ยนการผลิต และพัฒนาผลผลิตอยู่เสมอ องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ คือ การหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้กลุ่มสามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดได้ องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม คือ การควบคุมคุณภาพการผลิตให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

2) ศักยภาพด้านการตลาด

2.1) กลุ่มผู้ปลูกสับปะรด ศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การขายตามราคาที่ท้องตลาดกำหนด องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ วิธีการจัดสรรและเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การสำรวจความต้องการของตลาด เพื่อประเมินสถานการณ์ทางการตลาด องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ คือ การพัฒนาความรู้และความสามารถเพื่อทำการตลาดสู่ต่างประเทศ ทั้งนี้กลุ่มผู้ปลูกสับปะรดไม่ได้เน้นในเรื่องขององค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรมด้านการตลาดมากนัก

2.2) กลุ่มการทำสับปะรดกวน ศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่มการทำสับปะรดกวนในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การเลือกขายผลิตภัณฑ์เท่าที่สามารถผลิตได้ ส่วนองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม คือ การวัดปริมาณของสินค้าที่ขายอย่างเที่ยงตรงและการดูแลในเรื่องของสารเคมีตกค้างในผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้กลุ่มการทำสับปะรดกวนไม่ได้เน้นในเรื่องขององค์ประกอบด้านความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว และเงื่อนไขการมีความรู้ด้านการตลาดเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถรวมกลุ่มได้อย่างจริงจัง

2.3) กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ จากการผลิตสินค้าขายตามความต้องการของตลาด องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ การพิจารณาตลาดและเลือกนำสินค้าไปขายตามช่องทางจัดจำหน่ายต่างๆ องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าเสมอ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด ทั้งนี้กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพไม่ได้เน้นในเรื่องขององค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ด้านการตลาด เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมองว่า ทุกครัวเรือนสามารถผลิตใช้เองได้ ส่วนองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม คือ การกำหนดราคาขายปุ๋ยชีวภาพที่เหมาะสม

3) ศักยภาพด้านการเงิน

3.1) กลุ่มผู้ปลูกสับปะรด ศักยภาพด้านการเงินของกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การทำเกษตรตามเงินทุนที่มี ไม่เน้นกู้ยืมเงินมาลงทุน องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ คำนึงถึงต้นทุนการผลิตอยู่เสมอ และมีการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ มีการวางแผนการเงินในการปลูกสับปะรดเสมอ องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ คือ การนำเอาความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดการวางแผนการเงิน ทั้งนี้ ในส่วนขององค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม กลุ่มผู้ปลูกสับปะรดไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเพื่อทำบัญชีและตรวจสอบความโปร่งใสในการผลิตของสมาชิกแต่ละคน

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

3.2) กลุ่มการทำสับปะรดกวน ศักยภาพด้านการเงินของกลุ่มการทำสับปะรดกวนในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ คือ ความพยายามในการนำเอาความรู้ด้านการทำบัญชีมาประยุกต์ใช้กับการทำบัญชีและการเงินของกลุ่ม ส่วนองค์ประกอบด้านความพอประมาณ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว และด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรมในด้านการเงินนั้น กลุ่มการทำสับปะรดกวนไม่ได้มีการนำเอาหลักดังกล่าวมาใช้เลยเนื่องจากกลุ่มไม่สามารถรวมตัวกันได้

3.3) กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ศักยภาพด้านการเงินของกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การใช้ทุนที่ตนเองมี ไม่ได้มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อทำทุนส่วนองค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การจัดทุนสำรองสำหรับกลุ่ม ทั้งนี้องค์ประกอบด้านความมีเหตุผลเงื่อนไขการมีความรู้ และเงื่อนไขการมีคุณธรรม ในส่วนของการเงินนั้น กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพไม่ได้มีการเน้นหรือให้ความสำคัญแต่อย่างใด

4) ศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคล

4.1) กลุ่มผู้ปลูกสับปะรด ศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคลของกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันในระหว่างกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดด้วยตนเอง องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ การคำนึงถึงการสร้างความรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การถ่ายทอดความรู้สู่รุ่นลูกรุ่นหลาน องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ คือ การสร้างองค์ความรู้ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม ด้วยวิธีการฝึกอบรม รวมถึงนำเอาความรู้ที่ได้จากการอบรมมาประยุกต์ใช้อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้กลุ่มผู้ปลูกสับปะรดไม่ได้เน้นและให้ความสำคัญในองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรมของการบริหารงานบุคคล

4.2) กลุ่มการทำสับปะรดกวน ศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคลของกลุ่มการทำสับปะรดกวนในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม คือ การจ่ายค่าตอบแทนให้กับสมาชิกที่มาร่วมกันผลิตอย่างเหมาะสม ส่วน องค์ประกอบด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว และเงื่อนไขการมีความรู้นั้น กลุ่มการทำสับปะรดกวนไม่ได้มีการเน้นหรือทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในข้อดังกล่าว เนื่องจากไม่สามารถรวมกลุ่มสมาชิกได้

4.3) กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคลของกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบด้านความพอประมาณ คือ การไม่จ้างงานคนภายนอกมาผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล คือ การวางแผน การประชุม และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การแนะนำความรู้ ส่งเสริม และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น และคนในครอบครัว ทั้งนี้กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพไม่มีการใช้องค์ประกอบด้านเงื่อนไขการมีความรู้ และการมีคุณธรรม ภายในกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกภายในกลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเท่าที่ควร และการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มตามตำแหน่งต่างๆ ก็ไม่ได้มีการคัดเลือกอย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานวิจัย สามารถสรุปแนวทางสำคัญในการส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาที่สำคัญ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการแต่ละด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

1) แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการผลิตและเทคโนโลยี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาควรมีการประสานงานกันระหว่างกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้ในการผลิต และการใช้เทคโนโลยีในการผลิตรวมถึงเพื่อให้สามารถช่วยเหลือ ส่งเสริมการผลิต และวางแผนวัตถุดิบในการผลิตด้วย ด้านความพอประมาณ สมาชิกควรดำเนินกิจกรรมตามสภาพแวดล้อม มีความยืดหยุ่นซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือและส่งเสริมด้านการผลิตซึ่งกันและกัน ด้านความมีเหตุผลจะต้องมีการจัดการรูปแบบการผลิตที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อเตรียมตัวรับปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น ด้านการมีภูมิคุ้มกันต้องมีการประเมินสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเรื่องของราคา และความเสียหายจากโรคและแมลง ในส่วนของเงื่อนไขการมีความรู้ จะต้องมีการส่งเสริมให้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการผลิตอยู่ตลอดเวลา และสามารถนำเอาความรู้ที่มีมาใช้ในการผลิตได้อย่างเหมาะสม สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างทั่วถึง สามารถนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้อยู่เสมอ ส่วนด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรมจะต้องมีการดูแลเรื่องของการผลิตให้มีคุณภาพ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ลดการใช้เคมี

2) แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาด ในด้านความพอประมาณกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาจะต้องเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น ซึ่งหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัด ควรจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ด้านความมีเหตุผลจะต้องมีการวางแผนในเรื่องของการจัดกิจกรรมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยจะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานราชการอย่างสม่ำเสมอ ด้านการมีภูมิคุ้มกันจะต้องมีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในส่วนของเงื่อนไขการมีความรู้ สมาชิกควรศึกษาในเรื่องของการส่งเสริมการตลาดให้มากขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือ และให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนนี้ ส่วนด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม สมาชิกจะต้องมีความเพียร ใช้สติปัญญาและความรู้ที่มีเพื่อส่งเสริมการขายสินค้าให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งใช้ความเพียรในการสร้างสรรค์สินค้าให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

3) แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการเงิน ในด้านความพอประมาณกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาต้องเน้นการใช้วัตถุดิบและเงินทุนเท่าที่มีในท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น ด้านความมีเหตุผลจะต้องให้ความสนใจกับต้นทุนการผลิตมากขึ้น และมีการวางแผนการเงินก่อนการเริ่มต้นผลิตอยู่เสมอ ด้านการมีภูมิคุ้มกันการอนุรักษ์และธำรงรักษาไว้ซึ่งวัตถุดิบ และเงินทุน ในส่วนของเงื่อนไขการมีความรู้ หน่วยงานภาครัฐจะต้องเข้ามาส่งเสริมและมีบทบาทสำคัญในการออกระเบียบเรื่องการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา และมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอส่วนด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม สมาชิกจะต้องมีความซื่อสัตย์กับตนเองในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างชัดเจนมากขึ้น

4) แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาปัญหาในเรื่องของการจัดการทรัพยากรบุคคล การให้ความสำคัญของกลุ่ม และการดำรงตำแหน่งที่ซ้ำซ้อน ดังนั้นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคลคือ การเน้น แก้ปัญหาในเรื่องของการรวมกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกไม่ได้ให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มเท่าที่ควร จึงไม่ได้มีการจัดการและบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่มเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนาประสบกับปัญหาหลักคือ การรวมกลุ่มของสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกภายในกลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเท่าที่ควร จึงนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นสมควรว่า ทุกหน่วยงาน และสมาชิกในกลุ่มจะต้องให้ความร่วมมือร่วมใจในการ

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา กำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนิรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

จัดตั้งกลุ่มให้มีความเป็นรูปธรรมมากกว่านี้ ซึ่งหน่วยงานราชการอาจต้องมีการสนับสนุน และจงใจสมาชิกภายในกลุ่มให้เห็นผลประโยชน์ภายในกลุ่มให้เห็นได้อย่างชัดเจน โดยอาจต้องเริ่มจากการสร้างกลุ่มตัวอย่างในการบริหารจัดการงาน เพื่อให้ชาวบ้านเห็นเป็นตัวอย่าง

2. จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยหลวงพัฒนา ไม่ได้มีการวางแผนโครงสร้างของกลุ่มให้ชัดเจน และไม่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิกในกลุ่ม อีกทั้งไม่มีการประเมินและวัดผลการจัดการในกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการภายในกลุ่มไม่เป็นระบบ อันนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ตามมา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีนโยบายการจذبกรมเกี่ยวกับการวางแผนโครงสร้างของกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจของสมาชิกภายในกลุ่ม รวมถึงเป็นการทำให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการวางแผนโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของคนในกลุ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัย

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเผยแพร่เอกสารกรมส่งเสริมการเกษตร.

กัญญา มน อินทวงศ์. (2554). การจัดการวิสาหกิจชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

ชวโรจน์ ศรีทน. (2557). *การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์จากเหล็กน้ำพี้ในตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์*. ปรินญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

พนิดา ไพรนารี. (2554). *การจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์*. ปรินญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.

ศรีปรินญา รูปกระจ่าง. (2546). *วิสาหกิจชุมชน*. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

สุรเชษฐ์ ชีระมณี. (2558). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. เพชรบุรี : คณะวิทยาการจัดการ.

อภิญา ตันทวีวงศ์. (2549). *รักพ่อ เพื่อพ่อ ขอดำเนินชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์ส่งเสริมสหกรณ์อาหารผ่านศึก.

อภิสร่า ชุ่มจิตร์. (2557). การพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา : ตำบลคลองเคียน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 10(2) : 94 - 115.

Frederick W. Taylor. (1978). *The Principles of Scientific Management*. New York : W. W. Norton & Company.

Peredo, A.M. and Chrisman, J.J. (2006). Toward a Theory of Community-Based Enterprise. *Academy of Management Review* 31(2) : 309 - 328.

Bibliography (In Thai)

Apinya Tontaweewong. (2006). *Love dad For dad Life in sufficiency Economy Philosophy*.

5th Edition. Bangkok : The War Veterans Organization publisher.

Apisara Chumjit. (2007). *Potential development for Community business management Case*

Study : Klongkeing sub-district Takuatung district Phangnga province. Academic journal of Phuket Rajabhat university.

สมชาย เพชรเก่า, กัญญา คำศิริพิมาน, กาญจนา เกียรติมนิรัตน์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 (126 - 138)

- Chawarot Stiton. (2014). *Community Enterprise management the product from Lek Nam Phi at Nam Phi sub-district Tongsaengkhun district Uttaradit province*. Degree Master of Business Administration Uttaradit Rajabhat University.
- Department of Agriculture Extension. (2005). *Community Enterprise Promotion Act, B.E. 2005*. Bangkok : publishing section Department of Agriculture Extension.
- Frederick W. Taylor. (1978). *The Principles of Scientific Management*. New York : W. W. Norton & Company.
- Kanyamon Inwang. et al. (2011). *Management of state enterprise in community*. 1st Edition. Phitsanulok : Phitsanulok University.
- Panida Prinaree. (2011). *Community Enterprise management in Karasin province*. Degree Master of Business Administration Rajamangala University of Technology Isan Kalasin campus.
- Peredo, A.M. and Chrisman, J.J. (2006). Toward a Theory of Community-Based Enterprise. *Academy of Management Review* 31(2) : 309 - 328.
- Sriparinya Thubkrajang. (2003). *Community Enterprise*. Community Development Department Ministry of the Interior.
- Surachase Chiramanee. (2015). *Social research methods*. Phetchaburi : Faculty of Management Science.